

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Circulaire Economie in de GWW

Betekenis voor de
baggersector

Evert Schut
Rijkswaterstaat Water Verkeer en
Leefomgeving

Groeten uit Schiermonnikoog

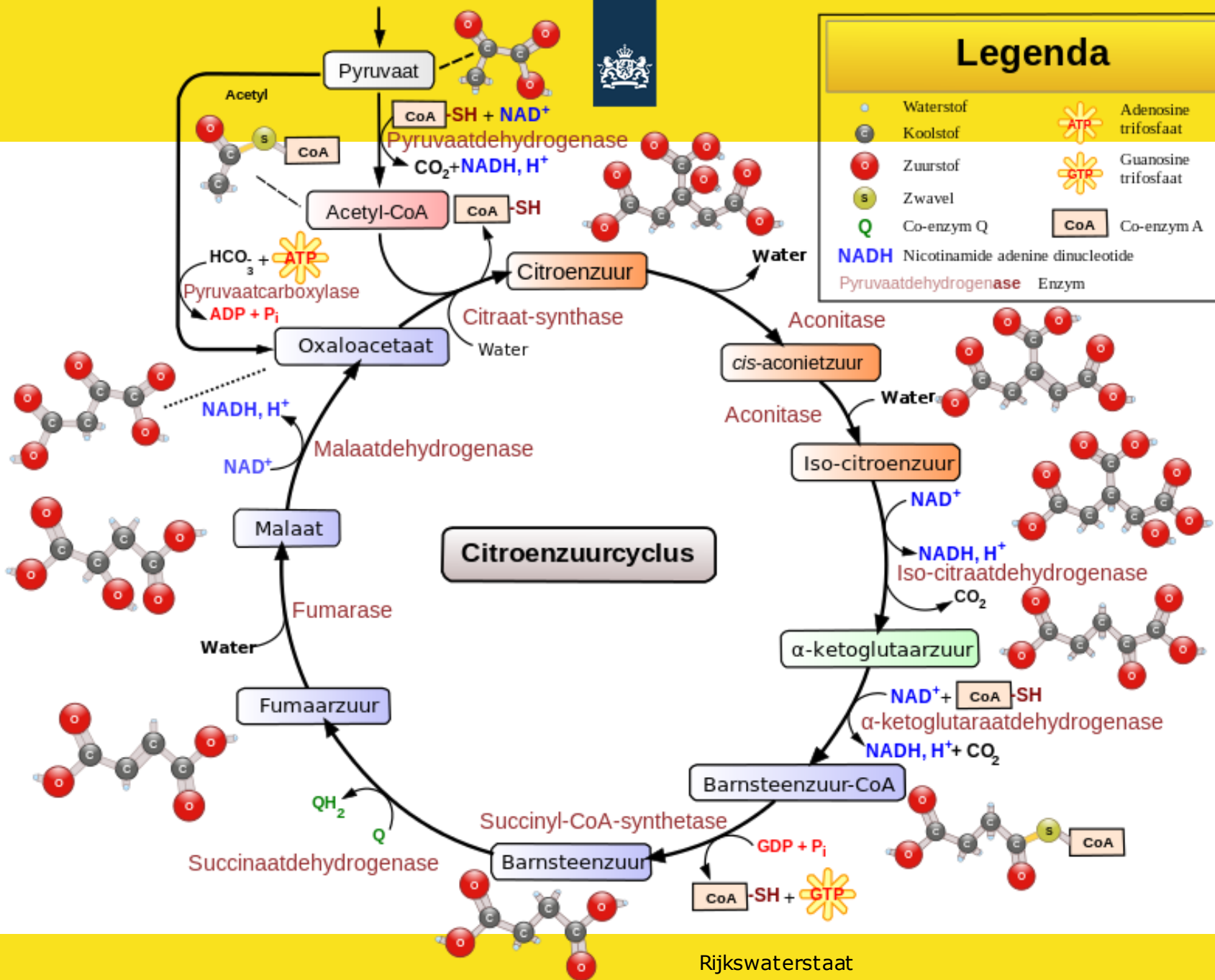

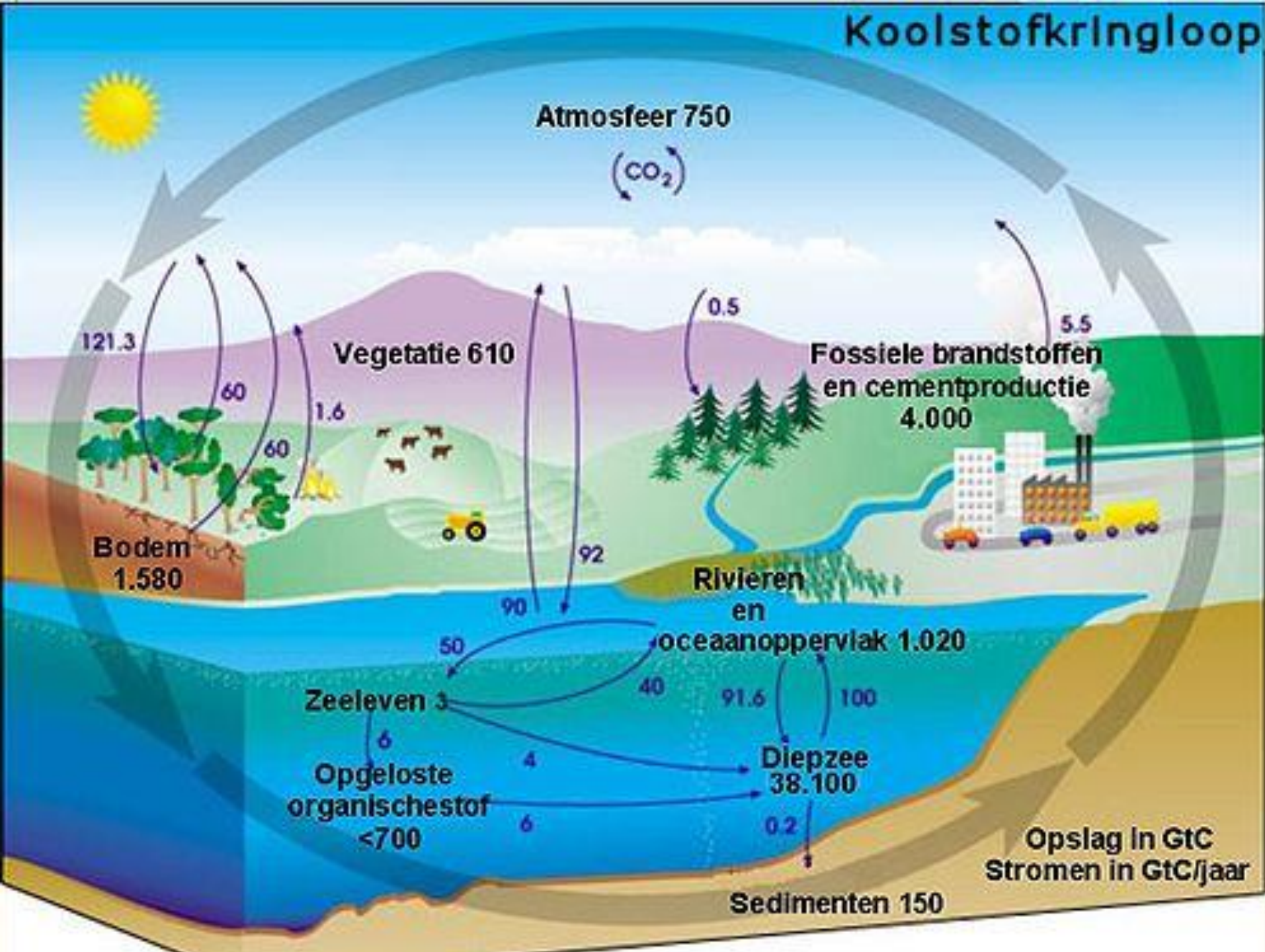

Legenda

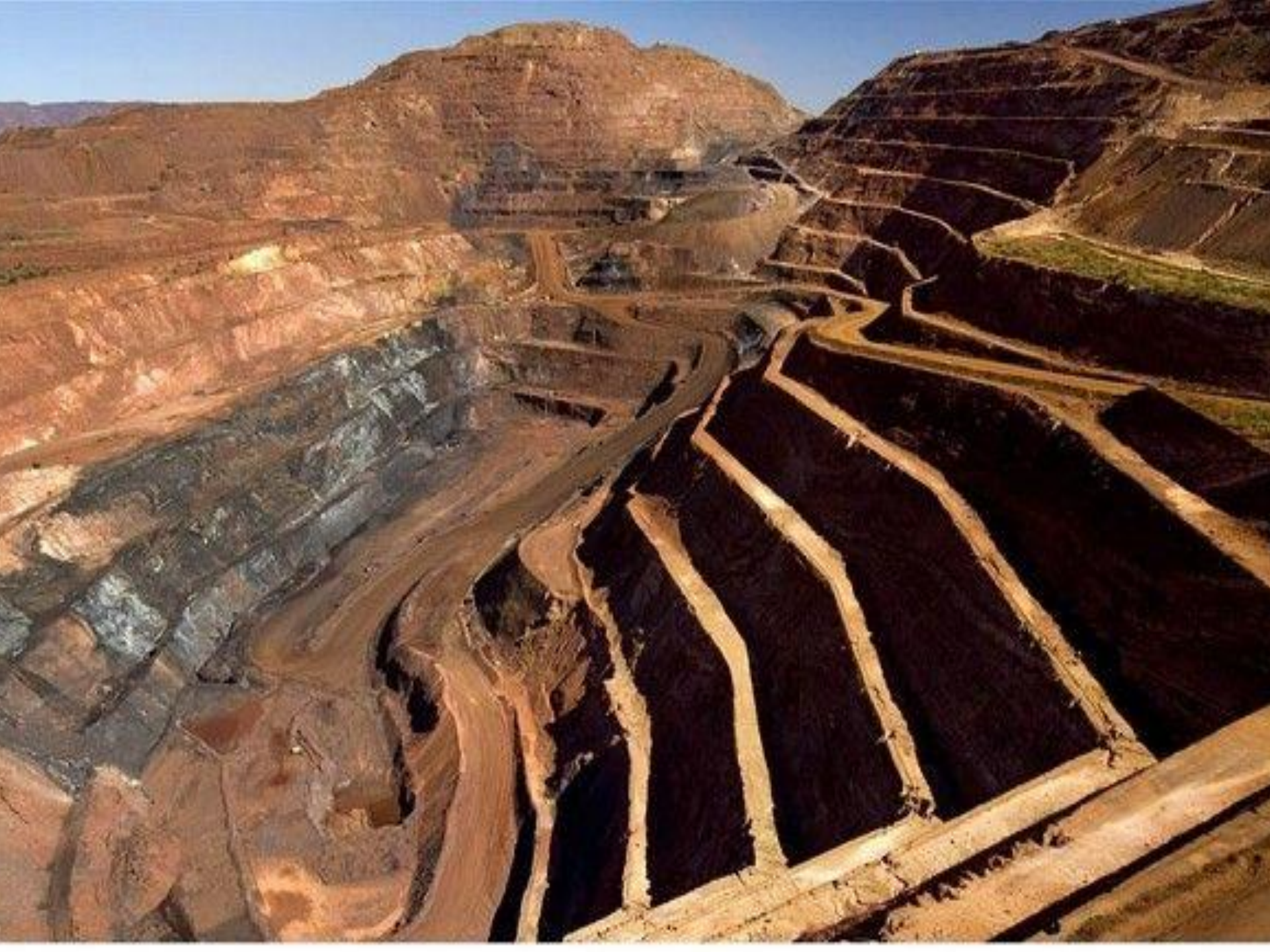
● Waterstof	Adenosine trifosfaat
● Koolstof	Guanosine trifosfaat
● Zuurstof	Co-enzym A
● Zwavel	
Q Co-enzym Q	
NADH Nicotinamide adenine dinucleotide	
Pyruvaatdehydrogenase Enzym	

Koolstofkringloop

T**I****M****E**

for
change

Carrière: van vuilnisman en puinboer tot baggerman

Waar gaan we het over hebben?

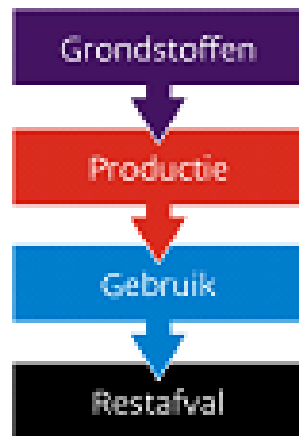
1. Wat is Circulaire Economie ("CE")?
2. Wat doen wij daar mee als Overheid?
3. Waarom is de bouw een speerpunt?
4. Wat is de rol van Rijkswaterstaat?
5. Wat betekent het voor bodem, grondverzet en.....bagger?
6. *Workshop*

Wat is CE 1

Van lineair naar circulair

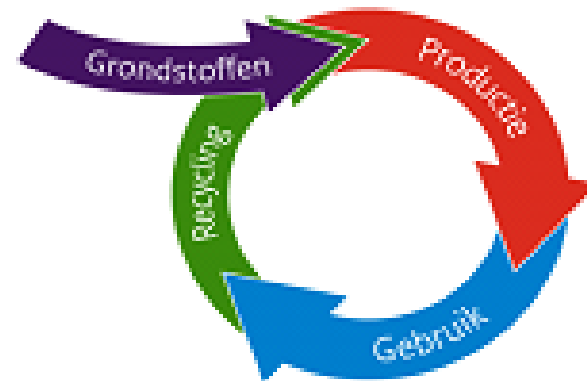
Lineaire economie

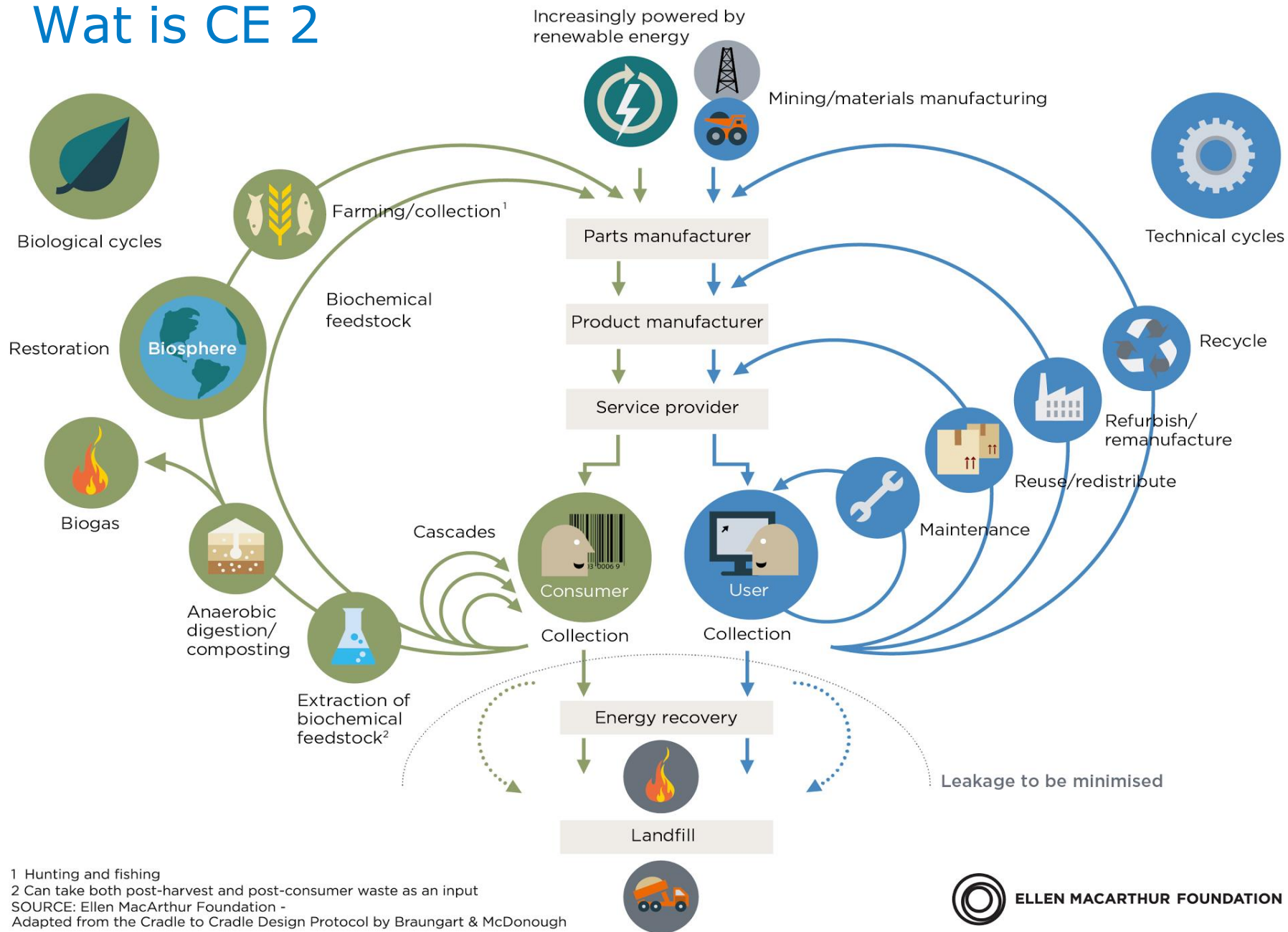
Economie met recycling

Circulaire economie

Wat is CE 2

1 Hunting and fishing

2 Can take both post-harvest and post-consumer waste as an input

SOURCE: Ellen MacArthur Foundation -

Adapted from the Cradle to Cradle Design Protocol by Braungart & McDonough

Doel CE

- Behoud van (maatschappelijke) waarde
- Met
- Een beduidend betere milieuprestatie

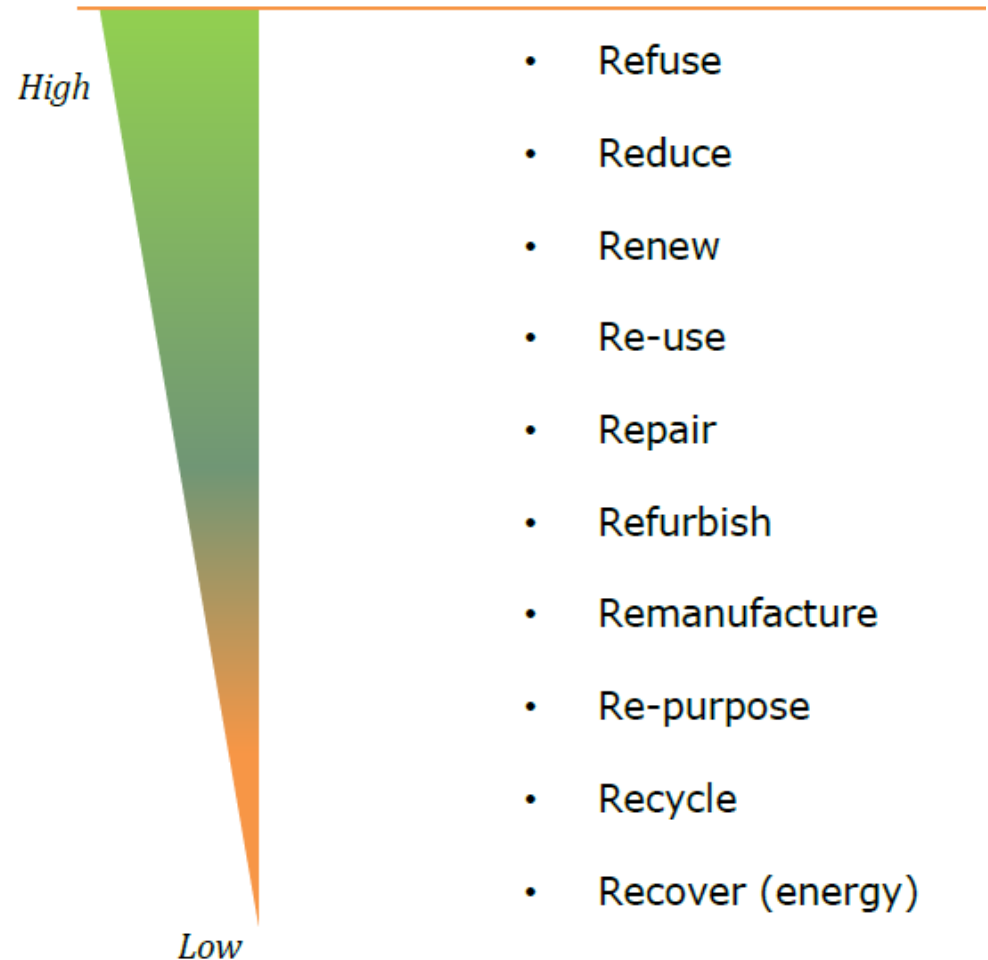
Door:

- ‘in de cyclus houden’ van materialen en producten, cyclus na cyclus
- Gebruik van hernieuwbare grondstoffen
- Gebruik van (schaarse) primaire grondstoffen naar nul
- Afvalstromen en andere emissies naar nul

Operationaliseren:

Niveaus van circulariteit (10 R's)

Behoud van waarde door lange levensduur

Adaptief ontwerpen

Levensduurverlenging

Materiaalarm ontwerp (resource efficiënt)

Modulair ontwerpen

Volker InfraDesign

CONSOLIS

SPANBETON

SGS

SBR
CUR
net

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

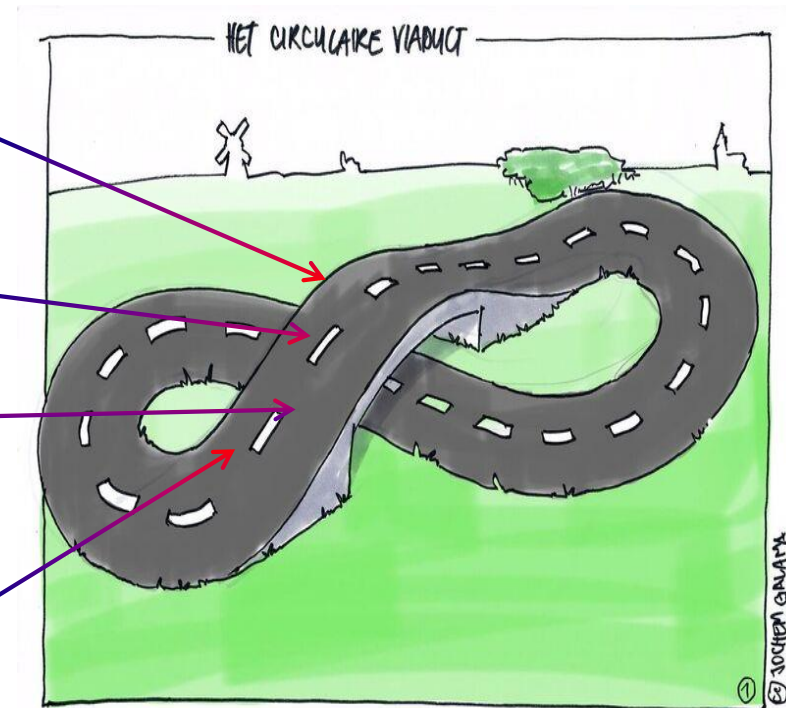
Circulair Ontwerp Viaduct

demontabel

modulair

minder
materiaal

snelle
bouwtijd!

Reparatie

Arroso
Renovatie
geleiderail

Design for recycling

Belangrijker dan je denkt!

Grondstoffenpaspoort:
Meer IQ per kuub

Recycle for (circular) design

Van:

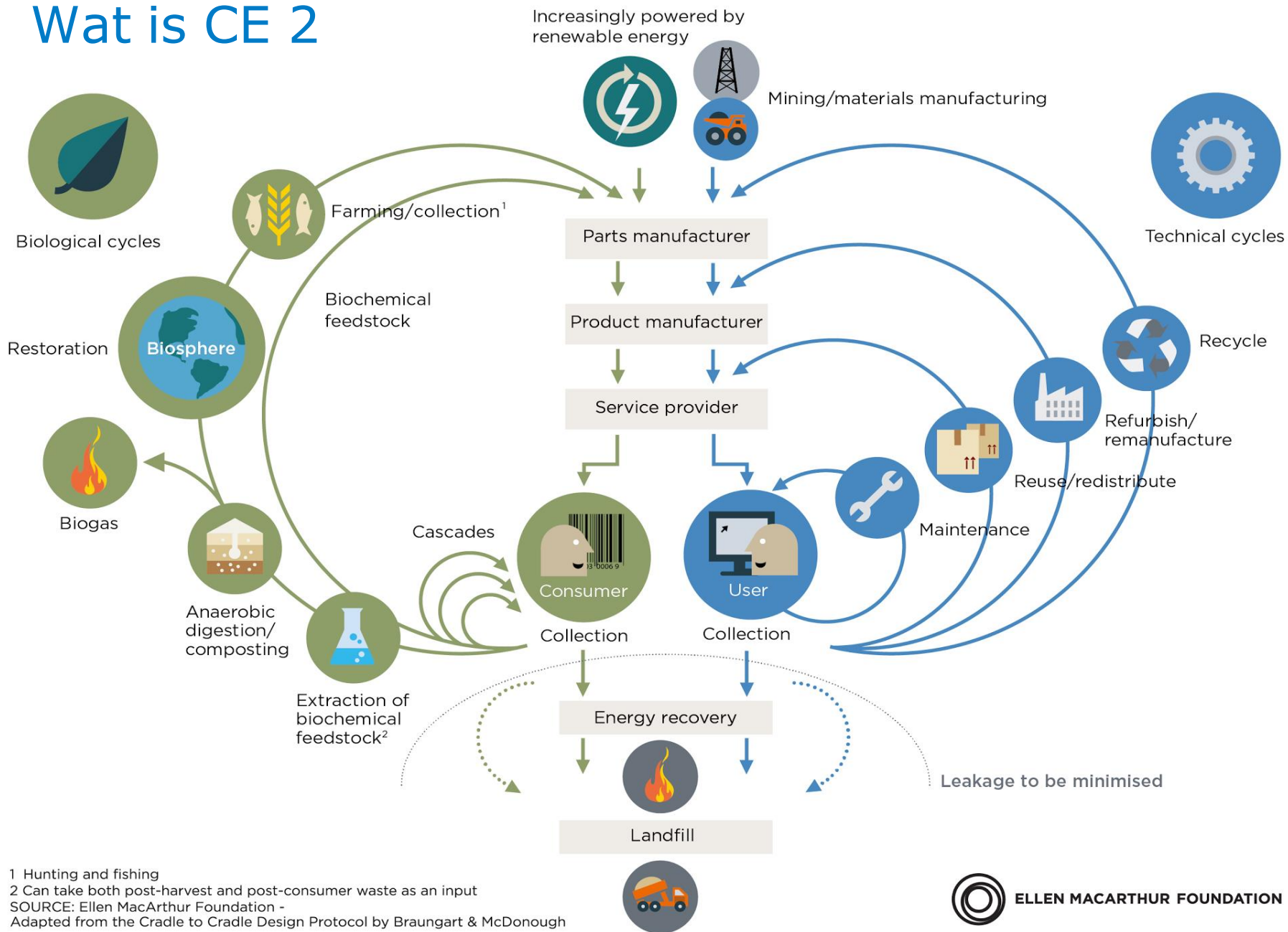
oplosser afvalprobleem

Naar:

Leverancier circulaire grondstof

Wat is CE 2

1 Hunting and fishing

2 Can take both post-harvest and post-consumer waste as an input

SOURCE: Ellen MacArthur Foundation -

Adapted from the Cradle to Cradle Design Protocol by Braungart & McDonough

RWS BUNK: Business Unit Natuurlijk Kapitaal

Biobased bouwen

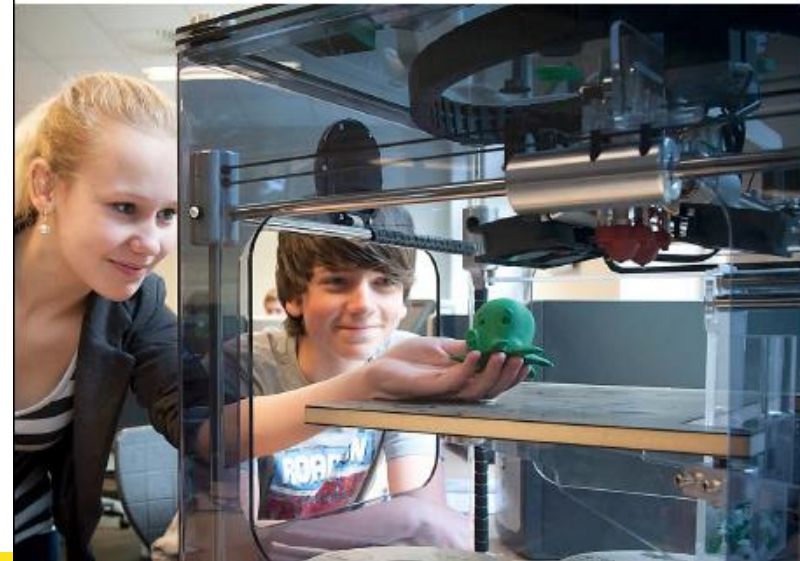

Ambities

- Rijksbrede programma CE (oktober 2016)
  - 50% minder primaire grondstoffen in 2030
  - Bouwsector is speerpunt
- Rijkswaterstaat: RWS *werkt* circulair in 2030 (februari 2016)

Nederland circulair
in 2050

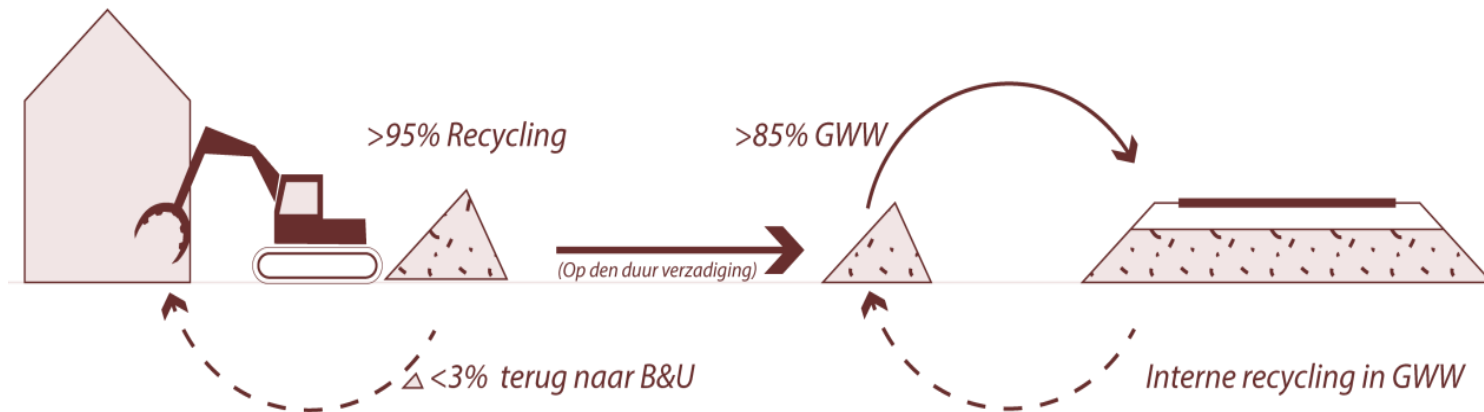

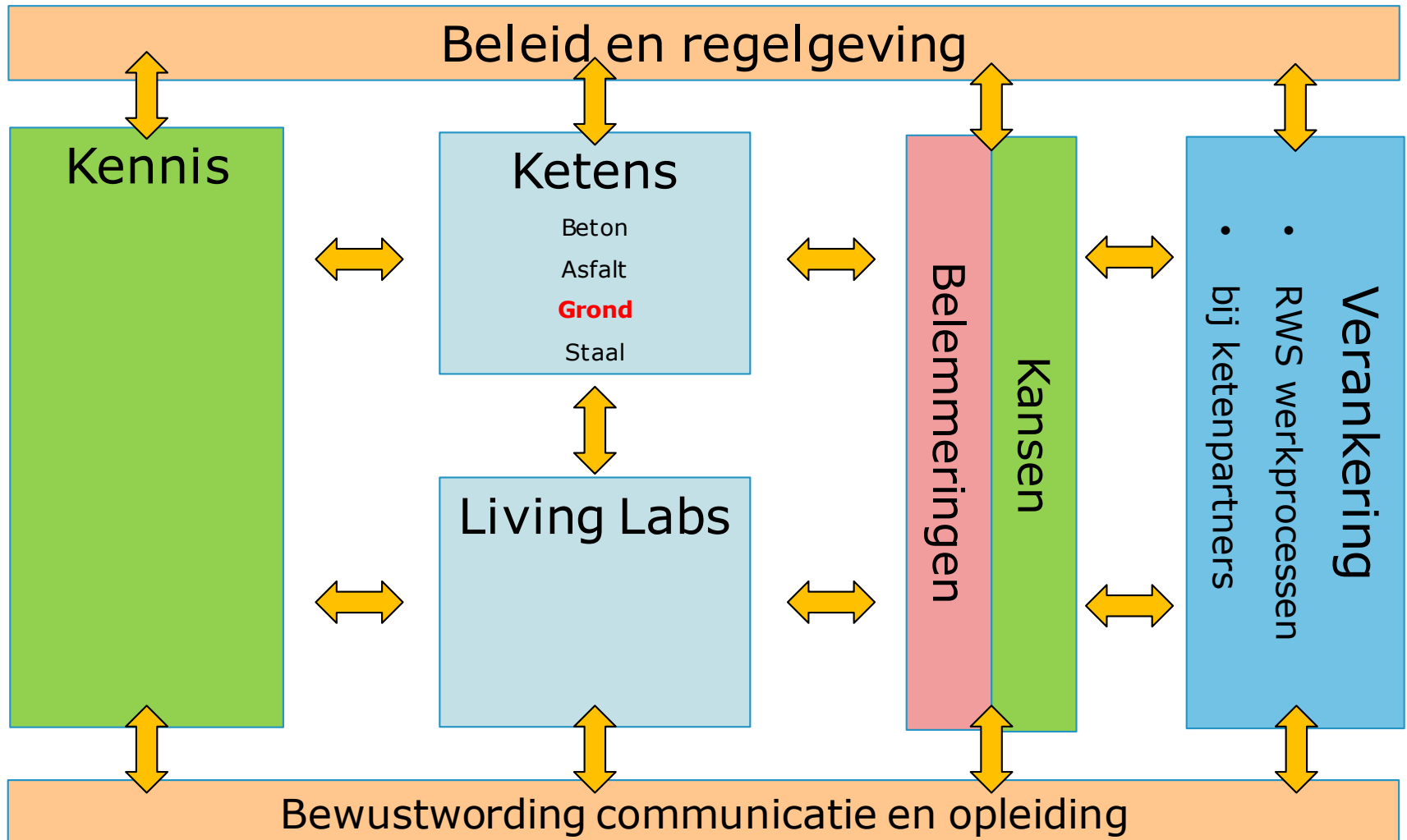
Waarom is de bouw belangrijk voor CE en omgekeerd?

Materiaalstromen:

- De grootste (>50%)!
- Zelden schaars (en daarom ook een bouw materiaal!)
- Relatief veel milieueffecten, met name klimaat (mondiaal beton en staal ca 17% van alle CO2 emissies)
- Veel recycling, maar nog weinig echt circulair:

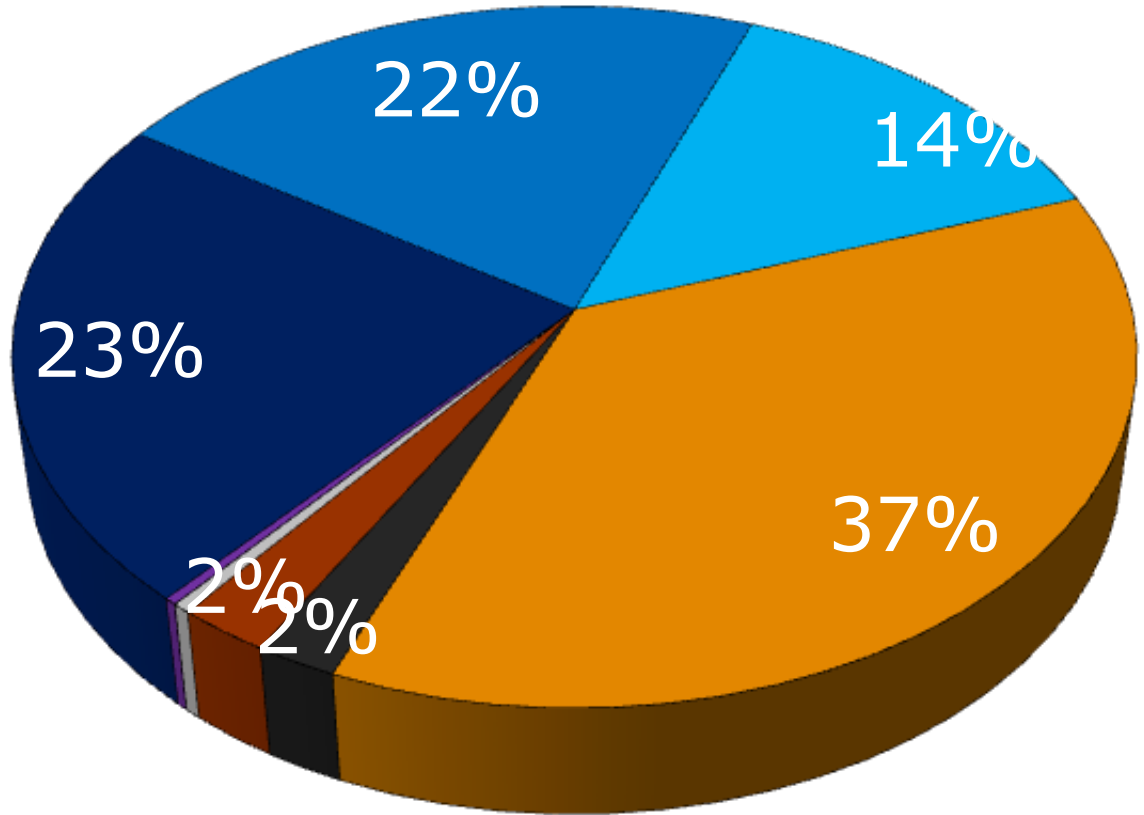
Programma RWS "CE in de GWW" tot 2020

Materiaalgebruik RWS (Kton)

- Waterbouwsteen
- Zout
vaargeulonderhoud
- Kustsuppletie
- Zoet
vaargeulonderhoud
- Grondverzet en
zand

Hoe circulair is grondverzet?

- Wat betekent '50% minder primair voor grond?
- Is grond eigenlijk een technisch of biobased materiaal?
- Is grondverzet circulair als het voldoet aan het Besluit bodemkwaliteit?
- Maar dempen van een zandput met vruchtbare landbouwgrond: is dat ook circulair?
- Welke waarde (natuurlijk kapitaal) vertegenwoordigt grond?

Enkele stellingen

- Hergebruik van een materiaal is pas circulair als het toegepast kan worden in een volwaardig circulair ontwerp
- Grondverzet kan je pas circulair noemen als je uit gaat van het netto behoud van natuurlijk kapitaal

En bagger?

Workshop:

2 groepen, 2 vragen (en nog wat):

1. Is bagger een primaire of secundaire grondstof of een afvalstof:
  - Wat betekent "50% minder primaire grondstoffen" dan?
  - Wat is uw advies aan de nieuwe minister van CZ (circulaire zaken) over die doelstelling?

2. Wanneer is hergebruik van baggerspecie "circulair"?
  - Wat moet er gebeuren om baggerspecie hergebruik circulair te maken?
  - Wie moet wat doen: overheid/ bedrijven/ kennisinstellingen/ ?
  - Wat zijn de belemmeringen en hoe neem je die weg?